

До

Конституционния съд

по конст. дело № 9/2026 г.

ПРАВНО МНЕНИЕ

по предмета на конст. дело № 9/2026 г. на Конституционния съд

от доц. д-р Златимир Стоянов Орсов - Юридически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“

Уважаеми съдии в Конституционния съд,

Смятам за неоснователно искането на състава на Върховния административен съд по адм. дело № 192/2026 г. за установяване на противоконституционност на § 5, ал. 1 от ПЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г.

Споделям мнението на състава на ВАС, че годишната вноска за 2025 г. по ал. 1 на § 5 от ПЗР на ЗДБРБ за 2025 г. не е такса, защото срещу тази вноски концесионерът не получава каквато и да е услуга от държавата.

С ал. 1 на § 5 от ПЗР на ЗДБРБ за 2025 г. е създадено еднократно публично вземане на държавата срещу заварените към 31 декември 2024 г. концесионери за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1 от ЗПБ, наречено „годишна вноска за 2025 г.“, което по правната си природа недвусмислено се определя като еднократен данък върху определено имущество. Конституцията на Република България не забранява установяването на еднократни данъци, а изисква това да става със закон, който да определи обекта на данъка, субектът, който го дължи, връзката между обекта и субекта и реда за определяне на размера на данъка.

В случая, ал. 1 на § 5 от ПЗР на ЗДБРБ за 2025 г. определя като обект на данъка концесионното право със съдържанието му по чл. 34 ЗПБ, определя субектът, който го дължи - всеки концесионер по влязъл в сила до 31 декември 2024 г. договор за концесия на подземни богатства по чл. 2, ал. 1 ЗПБ, определя връзката между обекта и субекта - притежаване от субекта към 31 декември 2024 г. на концесионно право върху обект на концесия по чл. 2, ал. 1 ЗПБ, определя и размера на данъка - сбор от стойността на договореното годишно възнаграждение за 2024 г. за доставката по договор за добив на

подземни богатства и всички други данъци и такси, когато такива са дължими за доставката. Поради това не е нарушен конституционния принцип за законоустановеност на данъчните задължения.

Годишната вноска за 2025 г. е принципно различна от концесионното плащане по чл. 61, ал. 1 ЗПБ за 2025 г.

Концесионното плащане е цена, която концесионерът дължи на концедента за предоставеното му право на експлоатация на подземни богатства чрез добив от съответното находище - чл. 61, ал. 2 ЗПБ.

Годишната вноска за 2025 г. е еднократен данък, който се дължи едновременно с концесионното плащане, съгласно изричната разпоредба на ал. 8 на § 5 от ПЗР на ЗДБРБ за 2025 г. Тя не е цена или еднократно увеличение само за 2025 г. на цената, която концесионерът дължи на концедента за предоставеното му право на експлоатация на подземни богатства чрез добив от съответното находище и не изменя съдържанието на концесионното правоотношение.

Поради това смятам, че с ал. 1 на § 5 от ПЗР на ЗДБРБ за 2025 г. не се променя съдържанието на концесионните договори, влезли в сила към 31 декември 2024 г., че тази разпоредба няма обратно действие, нито действие по отношение на заварените концесионни правоотношения и че не нарушава принципа на правовата държава, изискващ правна сигурност и предвидимост в развитието на съществуващите правоотношения.

Еднократния данък „годишна вноска за 2025 г.“ не поставя концесионерите на обекти по чл. 2, ал. 1 ЗПБ в по-неблагоприятно положение в сравнение тези, чиито договори са влезли в сила след 31.12.2024 г. и в сравнение с концесионерите на други обекти.

Към датата на установяване на еднократния данък „годишна вноска за 2025 г.“ не съществува обект на облагане „концесионно право по договори за концесия на обекти по чл. 2, ал. 1 ЗПБ влезли в сила след 31.12.2024 г.“.

Конституционният принцип на равенство пред закона не е нарушен, когато за едно и също право или задължение е предвидена диференциация, ако тя се основава на определен критерий, на който отговарят всички субекти от една група - реш. № 4 от 2014 г. по к. д. № 12/2013 г. и реш. № 6 от 2010 г. по к. д. № 16/2009 г. В случая, еднократният данък „годишна вноска за 2025 г.“ се отнася за всички концесионери на осемте групи подземни богатства по чл. 2, ал. 1 ЗПБ. Различни от тази група концесионери са концесионерите за добив на минерална вода по Закона за водите, концесионерите на

морски плажове по Закона за черноморското крайбрежие и концесионерите на обекти по чл. 6, ал. 2 от Закона за концесиите. Дори договорите за концесия на последните две групи са с принципно различен предмет от тези по чл. 2, ал. 1 ЗПБ и принадлежат към различни типове облигационни договори.

Придобитото концесионно право със съдържанието му по чл. 34 ЗПБ наистина представлява „собственост“ по смисъла на Конституцията и се защитава от нейните чл. 17, ал. 1 и 3 (а не от чл. 17, ал.2, както смята състава на ВАС на с. 13 от искането). Еднократният данък „годишна вноска за 2025 г.“ обаче не засяга неблагоприятно нито една част от съдържанието на концесионното право, а още по-малко го отнема. Той наистина създава задължение в имуществото на заварените към 31 декември 2024 г. концесионери на обекти по чл. 2, ал. 1 ЗПБ, а с това намалява активите им, но такова е правното действие на всички данъци - те са задължение на правния субект (данъчно задълженото лице), което намалява актива на имуществото му. Ако аргументите на с. 13 от искането на състава на ВАС, че § 5, ал. 1 от ЗДБРБ за 2025 г. нарушава чл. 17 от Конституцията се приемат за основателни, то със същите аргументи, всеки закон, който установява данък, следва да е противоконституционен.

В заключение предлагам, уважаеми съдии в Конституционния съд, да отхвърлите искането на състава на Върховния административен съд по адм. дело № 192/2026 г. за установяване на противоконституционност на § 5, ал. 1 от ПЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г.

С уважение: ZLATIMIR
STOIANOV
ORSOV
доц. д-р Златимир Орсов

Digitally signed by
ZLATIMIR STOIANOV
ORSOV
Date: 2026.06.07
10:10:43 +03'00'